

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

№ 62.

ЗАГОНЕТКА.

Речь самъ мала ал' знатна одавна,
Моя цела три су слога главна;
Пре нег' тебе мене богъ сатвори,
На чрезъ мене т' сада мука мори.

* *
* *
* *

Збогъ мене ты данасъ уморъ трпишь,
Ал' ме опетъ зато радо гледишь;
Особито дѣца мене траже,
Са мною майка очи ѿймъ замаже.

* *
* *
* *

Прво писмо мое мале рѣчи,
Свагда людма у устима звечи;
А задня три громно дѣйство значе,
Кадъ се пѣва или кадъ се плаче.

* *
* *
* *

Четир' писма безъ првога значе
Исто дѣйство, само кадъ е яче;
А кадъ првѣй слогъ предметнешъ трећемъ,
Тад' се свакомъ око врата крећемъ.

* *
* *
* *

Ако л' другомъ, петомъ и четвртою
Писму додашь едно азъ на краю;
Тад' постанемъ животно безъ перя,
Што но старо на три ноге келя.

* *
* *
* *

Узми пето а и треће писмо,
Пакъ погледай землю на ко ой смо,
Немож' быти да се незачудишь,
И могућство божіе неславишь.

* *
* *
* *

Име мое само ти се каже,
Нити мисли, да т' ко зато лаже;
Сама т' рѣчца да погодишь води,
Ніе тежко; деде сад' погоди! --

А. П

МИШЪ САМБАРЪ.

(или вѣрно пріятельство животна)

У великой едной шуми, гдѣ се сіяеть дивлячи на-
лазило, стаяло е на едномъ високомъ дрвету гавраново
гнѣздо. По той шуми често се ловило. Тако еданпутъ
дође ловаць еданъ, угледа на дрвету гавраново гнѣздо,
и запне свою мрежу. Ово гаврана уплаши, кои свако-
яко размишлявати почне, и наипосле помисли: „да ли о-
вай человекъ жели мене, или другу какву животину уло-
вити? то ћемо башъ видити!“ Међутимъ е ловаць по-
суо землю пшеницомъ, мрежу намѣстію, и стао мало на
страну. Наскоро затимъ дође еданъ голубъ, а за о-
вимъ читаво ято други голубова, и сви се спусте на
пшеницу, безъ да су мрежу смотрили, и тако се сви у-
еданпутъ похватаю. Ово е яко обрадовало ловца, кои
къ мрежи и лепршаюћимъ се голубовима потрчи. Али у
исто време онај голубъ, кои е првѣй слетію, предложи
осталимъ голубовима: „покушаймо сви сложно одедан-
путъ у висъ полетити, можда ћемо моћи и мрежу поди-
ћи, а овако, ако се кудъ кои лепршамо и отимамо, заи-
ста се нећемо отети, зато дакле сви сложно, еданъ за
све и сви за едного полетимо.“ На ово мнѣніе сви го-
лубови, само да бы се спасли, съ драге волѣ пристану,
и полете съ мрежомъ у воздухъ. Садъ е ловаць за ле-
тећимъ голубовима морао трчати и гледати, гдѣ ће па-
сти мрежа; а гавранъ сасвимъ безбрияжно помисли у се-
би: „трчи, трчи! да видимъ башъ, како ће се та комедія
свршити!“

Но кадъ мударъ предводитель голубова види, да ло-
ваць непрестано за нѣима трчи и гледа, гдѣ ће они на
землю пасти, проговори своје друштву: „видите, како
нашъ гонитель и непріятель за нама трчи, да насъ опетъ
макако ухвати, и доиста ухватиће насъ, ако овимъ
правцемъ летимо; него знате шта, да бы насъ еданпутъ
на миру оставію, полетимо преко брда и стрмены крше-
ва; а одавдѣ не далеко налази се една яруга, у којой
мой врлѣй пріятель мишь живи, па чимъ иѣму одемо,
одма ће намъ мрежу изгрести, и овога насъ робства о-
слободити.“

Тако и буде. Голубови по мудрому савѣту свога
предводителя узму другій праваць у летенію, и тимъ ис-
чезну изъ очію свогъ непріятеля.

Не мало е и гаврана интересирало знати, како ќе се овај чудноватый догађај окончат, едали ќе се моћи голубови мреже курталисати, па да се тимъ и онъ ползуе, како бы у својой бѣди и неволѣ подобну опасность избѣћи умео, полети и онъ садъ за нѣма.

Голуби се приближе яруги, гдѣ е мишь живіо, спусте се на землю и съ великимъ удивлѣнїемъ угледаю мишево обиталиште, кое е можда са сто коєкаквы рупица и пукотина, заулазакъ и излазакъ, снабдѣено было, сигурно зато, да бы се одъ грозѣће му опасности лакше скрити могао. Мишу е было име Самбаръ, и тако сада мударъ голубъ видне свога прїателя. „Ко си ты?“ а голубъ му одговори: „Я самъ голубъ твой добаръ прїатель!“ Садъ мишиѣ смотрено провири изъ рупе и зачуђенъ запыта голуба: „О любезный прїателю мой, кои те е тако майсторски улео?“ голубъ одговори: „О любезный прїателю! Заръ ты іошь незнашь, да нема онога на свѣту, кои несрећну свою судьбу у своємъ животу непозна. Мы смо доста хитри и лукави, али време е іошь хитріє и лукавіє; еръ оно намъ пшеницомъ заварачи тако, да нисмо запету мрежу ни видити могли, па када смо се у найвећой радости сви одѣдаредъ на пшеницу слегли, склопи се она и све насъ до єдногъ улови, као што насъ садъ гледашь. Іошь да се нисмо сѣтили, да сви одѣдаредъ покушамо срећу, те да съ мрежомъ полетимо, и тако се ослодобимо, одавна бы пропали.“

Докъ е овако голубъ говорио, залочне мишь мрежу гризти, и то съ оне стране, гдѣ му се прїатель налазіо; но овај садъ проговори: „започни съ друге стране твоей посао, и избави найпре друштво мое, а после ћешъ и мене лако избавити.“ Мишь нехтѣде послушати прїателя, ако га е овај и по другій путъ молио, него е свое започето продужіо; али кадъ га голубъ и по трећій путъ замоли, да нѣга остави, па да найпре остало друштво нѣгово избави, тада га мишиѣ запыта: „та шта ми све о друштву твоємъ говоришь, да найпре нѣга избавимъ, као да ты ниси радъ ослободити се?“ На то одговори голубъ: „ты ми само испуни молбу, а за далъ нестарай се; я за мое друштво морамъ изъ братске дужности молити, да га ослободишь, еръ я самъ свему овоме поводъ; да я нисамъ налетіо на мрежу и пшеницу, заиста они то учинили небы, а да нису ми они опетъ помогли подїћи се съ мрежомъ у воздухъ, одавно бы пропао; ето зашто се я толико за нѣгово спасеніє бринемъ; дакле опетъ те молимъ, гледай, те нѣи ове бѣде курталиши, а да потомъ и на мене заборавети нећешъ, о томе самъ я увѣренъ.“

На ово одговори мишиѣ: „О любезный и добрый мой голубе! благородна мысао твоя похвале е достойна.“ На све стране затимъ мрежу изгризе тако, да су садъ сви голубови у найвећой радости прнули и запта се ослободили. Мишиѣ пакъ опетъ брже болъ у рупицу шмукне.

Све е ово гавранъ добро видіо, кои е ублизу на єдномъ дрвету сѣдіо, и онъ сада почне самъ говорити: „Ко зна, еда ли и я нећу кадгадъ у овакву опасность пасти? Но лепо е и прекрасно имати прїателя, кои ти у нужди помаже. О како бы се я одвећъ срећнимъ сматрао, да е тай мишь мой прїатель!“

Затимъ слети съ дрвета на єдну мишеву рупу, и почне викати: „Самбару, изађи напољ!“ мишиѣ изъ рупе запыта: „ко си ты?“ а гавранъ одговори: „я самъ, гавранъ, кои самъ све видіо, шта се догодило съ твоимъ прїательима, кое е промисао божїй помоћу твогъ вѣрногъ прїательства одъ несреће и пропасти сачувао, зато самъ и я дошао, да се съ тобомъ опрїательимъ.“ Сада мударъ мишиѣ Самбаръ опетъ изъ рупе проговори: „мы се неможемо опрїательити, свакій паметанъ стара се за оно, што може постићи, а будала напротивъ чезне башъ за онимъ, што никако задобити неможе. Зато єдни тераю лаће сувимъ а кочіє водомъ. Какво бы то ядно прїательство између насъ было, кадъ самъ я твоя рана, а ты мой ждѣра?“ Затимъ опетъ проговори гавранъ: „мишиѣу мой, разуми ме добро, што ти я говоримъ. Шта ми помаже, кадъ те прождеремъ, твоя смръть? животь твой быће ми одъ много веће ползе, а прїательство твоє стално и прїятно као амбра.“ На ово придода мишиѣ: „што лавъ на слона збогъ яке снаге мрзи, ни по чуда нѣ, то е іошь благородно; али што силный на слабїєга мрзи и гони га, то е заиста и гадно; тако мрзи ястребъ на кокошь, мачка на миша, керъ на зеца, а ты на — мене. Мудри веле: „ко се са своимъ непрїательмъ дружи, подобанъ е ономъ, што отровну змію у руке узима, а незна кадъ ће га уести. Паметанъ се никадъ неповѣрава своємъ непрїателю, него га се што више може клони, да му се неслучи оно, што се некада єдномъ човеку са зміомъ случило.“

Гавранъ га любопытливо запыта: „а шта му се случило?“ и тако садъ почне мишиѣ причати слѣдуюћу причу:

(продужиће се)

ЛЕДЕНИ БРЕГОВИ У МОРУ.

Године 1837. 30. Юнїа поћемо мы, приповеда єданъ путникъ, на лађи „Байрону“, коя е гвожђемъ, соли и другимъ коєчимъ натоварена была изъ Ливерпула у Нїуїоркъ. Насъ е было, кое путника кое лађара, свега до 200. У вече 2. Августа а 34. данъ нашегъ путованя догоди намъ се єданъ таковый догађај, кои е вреданъ дугогъ споминаня и сѣћаня. Ноћъ е была врло тиха и ведрѣ, небо плаво съ милионима звѣзда украшено, мѣсець бистаръ и врло свѣтао. На лађи владала е найвећа тишина и само корачанъ стражу чуваюћегъ офицера, и звека звонца, кое е почешће звонило и тако рибарскимъ лађама, кое су вальда ту близу были, нашъ долазакъ являло, нарушавали су ову божествену тишину. Али ова тишина какву намъ е несрећу и пропасть спремала? Око два сата пре зоре пробуде ме врло брзи кораци офицера, и съ уплашенимъ, скоро изнемоглимъ и очайнимъ гласомъ изговорене рѣчи, предскажу ми неку несрећу. Я скочимъ изъ постель, брзо се обучемъ и запытамъ мое другове, кои су у другой соби были, шта е то. „Мы смо ледомъ обкружени“ одговоре, они, „но будите добри, извѣстите капетана о томе.“ Капетанъ е већъ быо изишао изъ свое собе, и гледао е, шта се збыло. У томъ тренутку удари ледъ тако яко о лађу, да смо мислили, сва ће се распасти. Леденый брегъ быо е преко 100 стопа надъ моремъ узвишенъ а наша е лађа тако ис-

подъ нѣга дошла была, да смо мислили, до кои часъ ће се на насъ сурвати. Капетанъ заповѣди, да се вѣтрила скину. Докъ су морнари вѣтрила скидали, уплашени путници скупе се сви у гомилу, и гледали су свою очевидну пропастъ дрктећи. Ледъ е два путъ већомъ снагомъ опеть о лађу ударіо, тако да смо мислили, све ће се катарке поломити и на насъ стропоштати. Млађій капетанъ уђе после тога сасвимъ бледъ у собу, у којој смо мы сви скупљени были и свакій часъ смръть очекивали и сасвимъ изнемоглимъ гласомъ рече намъ: „Ахъ боже! предня часть лађе већ се разбила, мы смо пропали.“ Смръть намъ се чинила извѣсна. У тай часъ заповѣди капетанъ, да се шалуна у море спусти, и докъ су лађари конопце дреслили, нагрну люди и жене у него и до 40 нѣи смѣсте се. Само провидѣніе спасло е ове несрећнике одъ пропасти, ерь іѣ двѣ санте умало не згнѣче, зато капетанъ съ великимъ пожертвованіемъ привуче брзо шалуну опеть лађи и све путнике у лађу уведе. Найвећій ужасъ и стра были су у лађи. Едни су се клечећи склопљенимъ руками богу молили а други су гласно плакали. Плачь и јуканъ удвой се кадъ ледъ и трећій путъ о лађу удари. Садъ изгубимо сви надежду и найхрабріи спремао се за смръть. И сами пси скупише се сви уедно и са погнутимъ главама као и мы очекиваху смръть. Али провидѣніе ніе тако хтѣло. Лађа ніе страшно разбиена была, или болъ рећи основни балвани были су сасвимъ неповређени и деларъ лађе увѣрава ше насъ, да ће онъ лађу оправити и да нико неће штете претрпити, само да nebude горе. И заиста срећанъ за насъ вѣтаръ разтѣра мало санте и остави намъ изласка. Мы се сви упнемо, да на излазакъ тай на морску пучину лађу упутимо, и срећно се изъ найвеће ове опасности исколебамо. Катарке су едва текъ стаяле. — „Къ црнцима“ повиче капетанъ. Црнци се донесу, воду станемо избацивати и наскоро видимо мы сви радостни, да смо спасени. Провалине лађе поправе се и мы дођемо, хвала промыслу и вѣштини капетана, шестый днь после ове несреће у пристаниште Нјуіорчко.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Држишь ли и ты, вѣре ти, Шумадинку?

Петакъ. Бси ли лудъ ты, заръ незнашь, да е моя изъ Краине?

Петакъ. Кудъ ћемо онда, Ераче, ако куга къ нама дође?

Еракъ. Я башъ ништа немаримъ; кадъ ми она моя у кући за 23 године ништа неможе наудити, бели ни ова неће!

Петакъ. Заръ е то лепо и право, да мени онъ усредъ чаршије предъ толикимъ свѣтомъ каже, да самъ будала и магараць; — я идемъ управо у судъ, па ако му ништа друго nebude, платиће баръ судейске таксе, — — .

Еракъ. Я небы то на твоѣмъ мѣсту чиніо; какавъ е онъ адвокатъ, моћиће свое мнѣніе предъ судомъ лепо доказати, па ћешъ ты преко свега и таксе платити.

ПОДГРЪВЦИ.

У Нѣмачкой има 165 театора, међу овима 19 правы дворски, 12 варошки првогъ реда, 28 варошки другогъ реда 39 варошки трећегъ реда, 67 путуюћи друштва, одъ којихъ 20 врло добро стоѣ. Брой актера, пѣвача и играча износи на 6000, а брой користа, чланова оркестра, значника театорски, гардобріера и т. д. износи на 8000.

Извѣстно е, да су савезне силе досадъ за ово мало рата и ово мало успѣха нерачунаюћи претрпѣне губитке у процалимъ лађама и свакой муниции издаде у новцу на 1000 милиона талира, а исто тако да е и Русія съ урачунатимъ жертвама народа скоро толико потрошила, кадъ и сама Пруска сасвимъ неутрална земля збогъ рата мѣсечно преко 1 мил. тал. (наши) издавати мора. Пређе н. п. у битки кодъ Аустерлица, гдѣ се судба цѣле Европе рѣшавала, борило се съ обе стране (Француза, Аустријанаца, Руса, Нѣмаца, Таліана —) свега до 100.000 людѣи и по добывеной битки у неколико дана располагао е Наполеонъ I. съ већомъ части Европе као съ орасима. Садъ пакъ четири саюзника съ грдномъ флотомъ, и съ досадашњомъ войскомъ своіомъ одъ 300.000 нападаю на еданъ градъ на краю државе неприятельске лежећій, троше толике люде и новце, и слѣдство побѣде было бы текъ само заузеће едногъ града. Ово заиста ніе напредакъ човечества, ерь ако овако наопако свѣтъ напредуе, до 50 година неће се рать друкчіе моћи водити, но све да найпре продамо, па сви у рать да пођемо.

Кадъ е издатель новина „таймсъ“ пре неколико година свою кѣрь удао. поклоніо іој е онъ као миразь едну четвртъ стране исты новина, коя годишнѣ преко 50.000 фор. сребра прихода доноси.

Изъ штатистике Лондона дознаемо, да у овой великой вароши съ више одъ 2 мил. жителя има 16.000 дѣце, коя се у пороку воспитавоу, 50.000 крадльиваца, 5000 ятака, 15.000 коцкара, 25.000 просяка, 30.000 древны пияница, 150.000 осрамоћены и подъ полицайнимъ присмотромъ, — свега близу по милиона рѣавы жителя.

ДОМАЊИЙ ТЕАТОРЪ.

Колшиница. Шта ради комшия?

Жена. Богме рѣаво. Уватила га грозница па лежи.

Дѣте. Нана каже, да се тата оіо.

Селаци. Добро намъ дошао, капетану!

Старешина. Болъ васъ нашао, браћо!

Клетъ еданъ. Башъ си се измучіо крозь нашъ срезъ, опрости, што е кодъ насъ тако бреговито.

ЗАЧИНЦИ.

Альине одъ другогъ узете незгрѣваю човека.

Майка убіеногъ спава, а убице бди.

Они су пріятельи добри, кои еданъ другогъ на добро упућую.

Ухвати крадльивца, докъ онъ тебе ніе ухватио.

Неяши на комшійскомъ седлу.

Двѣ године како е отишао, а съ двѣ жуте чизме дошао.

Піанство младости аче е одъ піанства вина.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

Одгонет. у бр. 59. заг. XVII. Сину припасѣ 600, матери 200 а кѣри 100 талира; и тако ће синъ трипутъ више но мати а мати двапутъ више но кѣри наслѣдити.

XVIII. И еданъ и другій имали су два гроша, а кнѣига се продавала по 20 гроша.

XIX. Наполеону е было 51 година а сину нѣговымъ 10.

XX. Руса е пало 17, Француза 27 а Енглеза 13; свега 57.

Одгон. у пр. бр. Крмеѣа сурла. — Витао. — Кантаръ. — Собни прозори одъ артиѣ. — Огледало. — Свѣѣа.

М Р В И Ц Е.

— Еданъ циганинъ уда кѣрь свою, и зеть га запыта, шта ће му онъ мираза узъ дѣвойку дати. „Шта да ты дамъ?“ одговори циганинъ, „даемъ ти цѣлу Посавину и Колубару, коѣ одъ трговине, коѣ одъ краѣе, коѣ одъ прошиѣ, ако за себе и твою фамилију одъ толике землѣ доста неистѣрашъ, ниси правый циганинъ.“

— Текъ дошавши у срезъ старешина, смотри међу кметовима и учителя сеоскогъ, и запыта ко е то. Учитель самъ одговори: „Я самъ господаръ овогъ села.“ — „Како то? Какавъ господаръ?“ — „Знаете, господине,“ одговори учитель, „овдѣ заповѣдаю жене мужевима, дѣца заповѣдаю матерама, а я заповѣдамъ дѣци, и тако самъ я найстаріи и найвласни господаръ.“

— Калуѣеръ и ѣакъ дођу некој баби да свете водицу. Кадъ калуѣеръ заште свѣћу, баба му донесе великій сирацъ воска, говорећи да нема готове свеће; већ нека е съ ѣакомъ самъ начини. Калуѣеръ видећи толико воска, и знајући да свѣѣа, што у таквимъ случаима претече, нѣму остаѣ, повиче на ѣака, да донесе съ коня уларъ, да око нѣга одъ свега оногъ воска граде свѣћу. Кадъ ѣакъ донесе уларъ и баба ниди, шта она хоће, она истргне калуѣеру восакъ изъ руку рекавши: „Нећешъ, вѣре ми, ако е и богу, много е.“

— У препирки едногъ дрвеногъ философа и едногъ бистроумногъ селяка о знанію и незнанію повиче мудрацъ: „Та мене е то недостойно, съ тобомъ о томъ се препирати.“ — Селякъ на то му рече: „Не, не, господине, ево я меѣемъ талиръ, метните и вы толико, па кон више зна, нека узме обадва талира.“ — Филозофъ одма на то пристане и предложи селяку ово тешко пытанъ: „Како се звала жена краля Ирода?“ — Селякъ брзо одговори: „Она се звала Иродовица; а како се зове моя жена?“ — Филозофъ поћути мало, а селякъ на то брзо рекне: „Ето да незнаете!“ и узме новце.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Съ бойногъ поля на сѣверу и югу нема ништа новогъ, што бы важно было.

— Изъ *Карса* являю, да Шамилъ нѣ умрѣо, него напротивъ да е съ войскомъ своіомъ изъ брегова изишао и садъ близу Тифлиса стои, одъ коѣ е вароши захтѣвао, да се преда. Генералъ Муравѣвъ послао е одма едно одѣлѣнѣ войске той вароши у помоѣ.

— *Монитеру* пишу изъ Ёникала, како су по освоѣно тогъ мѣста и Крча Французи благо и човечно съ зароблѣнницама и ранѣнницама рускимъ поступали, па да зато Руси свуда Французе врло почитую, а да се съ Турцима и Енглези нимало нехвале. Дописникъ истый Монитера вели, да одъ почетка обсаде Севастополя досадъ има коѣ болесны коѣ ранѣны Руса на 70.000 людій.

— Изъ *Цариграда* являю, да ће телеграфъ отудъ у Баре и далѣ преко Варне за у Европу до две-три недѣлѣ готовъ быти.

— *Мадридске* нов. изьявлюю, да Француска и Енглеска нису никадъ одъ Шпаньолске захтѣвале войске за Кримъ или Италију.

— Омеръ-паша се 11. тек. опетъ вратио у Кримъ; Мехмедъ-паша поѣѣе 14. тек. у Паризъ за посланника. На дарданелске башбожуке послало е правительство 3000 людій регулярне войске.

— Француско правительство узело е подъ кирію 90 рѣчны пароброда, да съ нѣма по рускимъ рѣкама изъ Црногъ и Азовскогъ мора оперирати може. На свакомъ пароброду може поредъ топова по 500 людій стати.

— И у *Крфу* су Енглези контумаце према Албанин збогъ куге поставили; но садъ се дознаѣ, да е савъ стра' узалудъ было, и да одъ разны и обичны у Авлони болестій нѣдна на кугу наливъ нѣ; зато ће се и контумаца сви опетъ скоро отворити, као што и въ Аустрији неѣ и отворила.

— Зароблѣнцы руски налазећи се у Француской измѣни се такоѣ за французске зароблѣнцы, кои у Руси живѣ, офицери су већ садъ сасвимъ слободни. Приливомъ свогъ ослобоѣени захвалио е бывший командантъ Бомарсунда, Бодиско, у новинама французскимъ правительству и народу французскомъ за красно и любезно поступанъ съ нѣмъ и съ осталимъ зароблѣнницама.

— Изъ *Одесе* пишу подъ 11. тек. войн. новинама. Прекюче доведе еданъ военый паробродъ 67 руски зароблѣнцы и избади иѣ касуво, и капетанъ лаѣ захтѣ толико французски зароблѣнцы у замѣну; но мы му немогосмо желю задовольити, почемъ су ови руски зароблѣнцы сви тешко ранѣни, а зароблѣнцы кодъ насъ Французи, кой 350 има, сви су здрави и читави.

Течай новаца: сребро 121%; дукати 5 форин. 38 кр. за банкѣ.